



Hariduse ja kultuuri peadirektoraat

ERIVÄLJAANNE

# Ajakiri

Haridus ja koolitus | Noorsugu | Kultuur | Kodakondsus

## Haridus- ja kultuuriprogrammide uus põlvkond



Haridus ja koolitus

### Pidev kohustus õppida

Inimeste oskuste uuendamine igas vanuses

► lk 3



Noorsugu

### Euroopa noored

Euroopa tulevik  
Euroopa noorte  
südameasjaks

► lk 8



Kultuur

### Euroopa kultuuri juurte toitmine

ELi kodanike ühise identiteedi suunas?

► lk 11







Kodakondsus

### Kodanike Euroopa ülesehitamine

Kodanikele keskse rolli andmine ELi arengus

► lk 14



	<b>Euroopa ettevalmistamine tulevikuks</b>	2
	<b>Pidev kohustus õppida</b>	3
	<b>Euroopa noored</b>	8
	<b>Euroopa kultuuri juurte toitmine</b>	11
	<b>Kodanike Euroopa ülesehitamine</b>	14
	<b>Kuidas kandideerida?</b>	17
	<b>Oma kutsumuse leidmine</b>	17

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2007

Hariduse ja kultuuri peadirektoraat, Faks (+32-2) 296 42 59

E-post: [eac-info@ec.europa.eu](mailto:eac-info@ec.europa.eu)

Internet: [http://ec.europa.eu/dgs/education\\_culture/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.html)

Toimetaja: Karel Bartak

Kujundus ja illustreerimine: Qwentes, Brussels

The views expressed in this publication are not necessarily those of the Commission.

© Euroopa ühendused, 2007

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

*Printed in Belgium*

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PAPERILE



## Eessõna

### Teel 21. sajandi liitu

Nagu hiljutised 50. aastapäeva pidustused näitavad, oli Euroopa integratsiooniprojekti esimene poolsajand edukas. Tänapäevaks on meil 27 liikmesriigiga liit, mis kindlustab ligi poole miljardi kodaniku rahu ja majanduslikku heaolu.

Paljude teiste kordaminekute kõrval on liidul õnnestunud luua piirideta Euroopa, kus inimesed, kaubad ja teenused saavad ühtse turu raames liikuda enam-vähem vabalt üle endiste riigipiiride. Euro pole mitte ainult mugav kauplemisvahend ja juhtiv rahvusvaheline vääring, vaid ka käegakatsutav tõend selle kohta, kui kaugele on jõudnud Euroopa integratsiooniprotsess. Ühtse turu loomisest 1993. aastal on ELi kollektiivne sisemajanduse kogutoodang 2006. aastaks kasvanud umbes 2,2% ning lisandunud on 2,75 miljonit töökohta.

See on suurendanud liikuvust ning tänu reisimisvabadusele on pöördeliselt muutunud tänapäeva eurooplaste eluviis ja enesetaju. Et kodanike jaoks on regulaarne puhkuseveetmine, õppimine (näiteks programmide lipulaeva Erasmuse raames) ja töötamine teistes ELi liikmesriikides juba tavaliseks asjaks, hakkab kuju võtma Euroopa ühispärandi idee. Üha rohkem inimesi üle Euroopa tunneb uhkust eurooplaste olemise üle. Pärast viimaseid laienemisi üha ilmsemaks muutunud ELi kultuurilises mitmekesisuses tuleb näha väärtust ning jõudu, mis on elulise tähtsusega Euroopa ühiskonna tulevase edukuse seisukohast.

Hoolimata ELi projekti hiiglaslikest edusammudest kerkib pidevalt esile uusi väljakutseid. Üks sellistest on tekitada Euroopa kodanike, eelkõige noorte seas tunnet, et neilgi on Euroopa lõimumisprotsessis sõnaõigus, ning kaasata

nad tihedamalt tulevase liidu kujundamisse, eriti kiirete muutuste ajajärgul. Teiseks valupunktiks on eurooplaste varustamine oskuste ja teadmistega, mis on vajalikud globaalses majanduses konkureerimiseks ja läbilöömiseks. Komisjoni hariduse ja kultuuri peadirektoraadil on väga laiahaardeline tegevusväli, mis hõlmab haridust, kultuuri, kodakondsust ja noorsootööd. Neil on tähtis roll ELi eesmärkide täitmisel, nimelt solidaarsuse ja majandusliku heaolu parandamisel ning liidu toomisel kodanikele lähemale.

Meie tegevus haarab kodanikke otseselt kaasa ja toob nende ellu käegakatsutavaid muutusi. 2007. aastal käimalükatud uue programmide põlvkonnaga loodame jätkata inimeste ellu muutuste toomist ja aidata neil mõjutada ELi projekti tulevikku.

Elukestvalem õppele suunatud haridus- ja koolitustegevus on liidu tuleviku seisukohast otsustava tähtsusega, sest aitab kodanikel omandada paremaid teadmisi ja oskusi. ELi uued kultuuri-, noorsoo- ja kodanikeprogrammid on asendamatud meie ühiste väärtuste, Euroopa identiteedi ja kodakondsuse propageerimisel ning Euroopa tasandil suurema sõnaõiguse andmisel noortele – kes moodustavad veerandi ELi elanikkonnast.


Loodan siiralt, et loete käesolevat eriväljaannet huviga.

Odile Quintin,  
peadirektor



# Euroopa ettevalmistamine tulevikuks

Ulatudes Lissabonist Stockholmini, Bukarestist Dublinini, katab Euroopa Liit suurema maa-ala ja haarab enda alla rohkem rahvuskultuure ja -traditsioone kui kunagi varem. Pärast Rumeenia ja Bulgaaria ühinemist 2007. aasta alguses on ELis nüüd 27 liikmesriiki, mille rahvaarv kokku ulatub ligi poole miljardini.

 ELi laienemisega suurenenud mitmekesisus muudab meie töö komisjoni hariduse ja kultuuri peadirektoraadis koolituse, hariduse, kultuuri, spordi, noorte ja mitmekeelsuse alal veelgi olulisemaks. Ehkki tegemist on erinevate teemadega, on neid siduvad ühisnimetajad Euroopa jõukuse ja identiteedi nurgakivideks: rahvale suurema sõnaõiguse andmine, oskuste arendamine, noorte kaasamine ja liikuvuse suurendamine.

Meie kolm peamist prioriteeti on aidata üles ehitada teadmispõhist ühiskonda, arendada kultuuri ja suurendada rahva osalemist Euroopa tihedamas lõimimises. 2007. aasta alguses lükati nende väljakutsetega toimetulekuks käima uue põlvkonna programmid, mis kestavad 2013. aastani. Nende hulka kuulub neli iseseisvat programmi: „Elukestev õpe”, „Kodanike Euroopa”, „Aktiivsed noored” ja „Kultuur”.

## Õppimine ei lakka kunagi

Kiiresti muutuvus globaalses majanduses on teadmistest saamas ELi kõige väärtuslikum vara. Seoses sellega on tekkinud kasvav vajadus pideva eneseharimise ja täiendkoolituse järele kõigis eluetappides. Mitmesugused ELi selle valdkonna algatused on koondatud ühise nimetaja alla – selleks on elukestva õppe programm („Lifelong Learning”). Tänu kasvanud rahastamisvõimalustele saab palju rohkem inimesi täiendada oma oskusi ja kogemusi pikaajaliste programmide, näiteks Erasmuse kõrgharidusprogrammi ja Leonardo da Vinci kutseõppeprogrammi kaudu.

Uuringutest selgub, et paljud eurooplased ei taju Euroopa Liiduga piisavat lähedust. Kodanike Euroopa programmi eesmärk on tugevdada kodanike ja kodanikuühiskonna rolli ELi tulevases arengus. Varasematele projektidele tuginedes on paljud algatused suunatud sõpruslinnade projektidele, kampaaniaid läbiviivate rühmade abistamisele Euroopa võrgustike ülesehitamisel ja tippürituste toetamisele.

Tänastes noortes peituvad homsed lootused ja võimalused. Noored peavad olema liikuvamad, multikultuursemad ja tehnikaga paremini kursis kui kunagi varem. Programm „Aktiivsed noored” (Youth in Action) pakub vabatahtliku teenistuse ning mitmesuguste teiste koolitus- ja teabekavade kaudu Euroopas ja välismaal liikuvuse ja mitteametliku haridusega seotud võimalusi.

Kultuurivaldkonna meetmed on ELi riikides suurema ühise identiteeditunde loomiseks mõõdapäasmatud. Uue programmi „Kultuur” (Culture) raames püütakse arendada piiriülest koostööd kultuuriloojate ja -asutuste vahel. Nende meetmete kaudu loodetakse välja kujundada Euroopa ühiskultuur, mis täiendaks rahvaste ja piirkondade kultuuri.

Suurem paindlikkus ja rõhuasetus projektide tulemuste levitamisele, et tuua kasu võimalikult suurele auditooriumile, on kaks ühisjoont, mis iseloomustavad paljusid programmi kuuluvaid algatusi.

*Ajakirja* eriväljaanne on koostatud selleks, et tutvustada uusi programme ja nende tähendust Euroopa mastaabis.






## Pidev kohustus õppida

**Paljude inimeste jaoks seostub õppimine tavaliselt kooli- ja ülikooliharidusega. Kiiresti muutuv maailmas ja traditsioonilistes sektorites globaalse konkurentsi intensiivistudes on Euroopas toimumas nihe teadmispõhise ühiskonna ja majanduse suunas: kodanikest ja nende teadmistest on saamas ELi kõige väärtuslikum vara.**



 Seda arvestades on väga oluline inimeste oskuste baasi pidev uuendamine kõigis eluetappides, et nad suudaksid toime tulla nii tänaste kui homsete väljakutsete ja tehnoloogia arenguga. Ehkki kvaliteetne alg-, kesk- ja kolmanda taseme haridus jääb niisama oluliseks kui varem, omandab üha suuremat tähtsust jätkuv kutseõpe ja õppimine väljaspool traditsioonilist klassiruumi.

Seda silmas pidades otsustas EL esimest korda koondata kõik liidu haridus- ja kutseõppealgatused ühe nimetaja alla, milleks on elukestva õppe programm. Laiahaardeline programm, mille rahastamismaht on perioodil 2007–2013 ligi 7 miljardit eurot, kujutab endast olulist investeeringut Euroopa tulevikku.

Hariduspoliitika kujundamine on iga liikmesriigi eesõigus, mille juures ELil on toetav roll. ELi selle valdkonna poliitika teenib kahte põhilist eesmärki: aidata kaasa liikuvuse suurendamisele eri riikide vahel ning soodustada liikmesriikidevahelist koostööd, mis aitaks luua paremaid haridus- ja koolitusvõimalusi.

### Konkreetne kasu

Hariduspoliitika tihedam integreerimine mängib ELis otsustavat rolli, toonitab volinik Ján Figel': „Haridus

ja koolitus on tsement, mis aitab ühiskondi ühte liita ning majanduslikele ja demograafilistele muutustele vastu pidada.”

Ta lisas, et tänu programmile saavad „üksikisikud koolides, ülikoolides ja ettevõtetes üle Euroopa ning kõigis eluetappides kasutada kõikvõimalikke stimuleerivaid õppimisvõimalusi”. Programmil on neli allprogrammi, milles taaselustuvad 2006. aastal lõppenud varasemad algatused ning millest igaüks hõlmab konkreetset haridus- või koolitussektorit: Comenius (koolid), Erasmus (kõrgharidus), Leonardo da Vinci (kutseõpe) ja Grundtvig (täiskasvanute koolitus).

Erinevate programmide ühteliitmine muudab komisjoni väitel haldamise lihtsamaks. Oluliste muutustena võib mainida suuremat rõhuasetust algatuste riigisisesele juhtimisele, fikseeritud suurusega rahastamise laialdasemat kasutamist, ühekordsete lepingute eelistamist detsentraliseeritud meetmete puhul ning suuremaid võimalusi programmidevaheliseks siirdeks.

### Püsivad sidemed

Lisaks on programmi uueks oluliseks elemendiks rida konkreetsete algatustega lõikuvaid „horison-



taalseid” meetmeid. Tähelepanu keskmes on neli valdkonda: liikmesriikide koostöö tihendamine poliitika alal, projektide tulemuste laiemale levikule soodustamine ning nii keeleõppe kui ka side- ja infotehnoloogia populariseerimine.

Poliitilise arengu soodustamiseks võimaldab programm konkreetsetel otsustajatel ja haridusasjatundjatel saada stipendiume õppekäikudeks teistesse riikidesse, aidates seeläbi riikidel üksteiselt õppida ning selgitada välja innovatsioonivõimalusi ja häid tavasid. Rahastamist võib taotleda ka mitmepoolsetele projektidele ja võrgustikele, mis on mõeldud uute poliitiliste eelnõude väljatöötamiseks ja järeleproovimiseks.

Elukestva õppe programmis pannakse erilist rõhku keeleõpperessursside kättesaadavuse parandamisele, õppematerjalide väljatöötamisele ja keeleõppimise tähtsuse teadvustamisele. 27 liikmesriigiga (ja 23 ametliku keelega) Euroopa Liidus võib teiste keelte õppimine avada palju uksi. Erasisikutele võib see tähendada paremat karjääri või võimalust elada, õppida või töötada välismaal. Ettevõtete puhul võib mitmekeelne kollektiiv sillutada teed Euroopa ja maailma turgudele.

Samuti on EL tunnistanud side- ja infotehnoloogia tähtsust õppimises ning on pärast 2000. aasta „dotcom-tippkohtumist” mitmete algatuste raames välja töötanud e-õppe mudeli. Tehnoloogia kasutamine parema hariduse ja koolituse edendamiseks on programmi põhitegevus. Lisaks on programmidesse kaasatud tulemuste levitamise ja kasutamise kohustus, et projektidest maksimaalselt kasu saada.

## Silmapiiri laiendamine

Viimase 20 aasta jooksul on programm Erasmus andnud enam kui 1,5 miljonile üliõpilasele võimaluse omandada õppimiskogemusi teistes Euroopa riikides, olles ka edaspidi ELi haridus- ja koolitusprogrammide lipulaevaks.

Programmi edukusest annab muuhulgas tunnistust asjaolu, et selles osaleb 90% Euroopa ülikoolidest. Komisjoni väitel on programm olnud põhiline tegur ELi kõrghariduse europamiseerimisel ja rahvusvahelistumisel ning eelseisvatel aastatel on plaanis kava laiendada. Perioodil 2007–2013 haarab Erasmus enda alla umbes 40% elukestva õppe programmi üldeelarvest – s.t 3,1 miljardit eurot – ning eesmärgiks on viia osalejate arv 2012. aastaks 3 miljoni üliõpilaseni.

Liikvõrgustike meetmete tarbeks on ette nähtud 80% Erasmuse eelarvest. Stipendiumid suurusega kuni 5000 eurot võimaldavad üliõpilastel veeta mõne õppe- või praktikaperioodi välismaal. Kandideerida võivad ka õppejõud. Tsentraliseeritumate meetmete seas on mitmepoolne koostöö sellistes valdkondades nagu õppekavade väljatöötamine, ülikoolide kaasajastamine, ülikoolide ja ettevõtete vahelise koostöö tihendamine ning võrgustike loomine.

„Erasmus on kujunenud millekski enamaks kui tavajärgne haridusprogramm. See annab paljudele Euroopa üliõpilastele võimaluse elada esimest korda elus välismaal ning on omandanud sotsiaalse ja kultuurinähtuse mastaabid. Tänu Erasmusele paranevad inimeste tööväljavaated ning Euroopa kõrgharidu-





ses tervikuna luuakse eeldused muutusteks ja lähemiseks,” nendib volinik Figel’.

## Euroopa jõuab klassiruumi

Programmi Comenius (mis hõlmab igasuguseid koole, alustades alg- ja lõpetades keskkoolidega) eesmärk on kaasata aastaks 2013 vähemalt 3 miljonit õpilast erinevate Euroopa riikide koolide vahe-

listesse ühistesse haridusaktioonidesse. Programmile eraldatakse umbes 13% seitsmeaastase perioodi üldeelarvest – veidi üle 1 miljardi euro.

Programmi eesmärk on tõsta koolides õpetamise kvaliteeti, tugevdada Euroopa mõõdet ning edendada keeleõpet, suuremat kaasatust ja liikuvust. Selle saavutamiseks kasutatakse koolidevahelisi partnerlussuhteid ühist huvi pakkuvates valdkondades ning eri riikide õppeasutuste mitmepoolseid projekte, mille eesmärk on töötada välja uusi õppemeetodeid ja õppekavasid. Samuti rahastatakse haridusvõrgustikke ning koolidevahelisi mestiprojekte nii realses kui ka virtuaalmaailmas.

Programmi uus tahk, mis peaks plaanikohaselt algama 2008. aastal, on mõeldud kooliharidusega seotud organisatsioonide piirkondliku koostöö soodustamiseks. Teine samal aastal algama kavandatud meede võimaldab keskkooliõpilastel veeta kuni ühe õppeaasta välisriigi koolis. Programm on osalemiseks avatud ka laiematele haridusringkondadele, sealhulgas sellistele organisatsioonidele nagu kohalikud ametiasutused, lapsevanemate ühendused ja õpetajakoolitusega tegelevad asutused.

## Uued oskused = paremad töökohad

Üle kümne aasta on Leonardo Da Vinci programm keskendunud kutsehariduse ja -õppe tõhustamisele kõigil tasanditel. Ajavahemikul 2000–2006 käis välisriigis koolitustel ja töökogemusi omandamas 245 000 praktikanti ning umbes 42 000 koolituspetsialisti. Rahastatakse mitmesuguseid meetmeid,

### Kogemused, mis toovad ellu pöörde

*Erasmuse programmis osalenud tudengid jutustavad oma kogemustest:*

*„Välismaal viibimine muudab mind kindlasti. Tulin siia Hispaania tudengina, kuid tagasi lähen mitte üksnes Hispaania, vaid ka Euroopa ja rahvusvahelise tudengina,” selgitab Coimbra Ülikooli (Portugal) siirdunud Hispaania juuratudeng Alvaro Munoz Garcia.*

*„Oma Erasmuse-aasta lõpul tundsin, et olen mitte ainult portugallane, vaid natuke ka rootslane... Samuti õige pisut itaallane, ning hispaanlane, sakslane, prantslane – seda rida võiks veel jätkata! Saadud kogemus tekitas tahtmise töötada välismaal, mida ma praegu teengi. Tegelikult toob Erasmus ellu tõesti suure pöörde!” kinnitab Lundi Ülikoolis (Rootsi) õppinud Portugali üliõpilane Bruno Fernandes.*



sealhulgas liikuvusprojekte, samuti innovatsiooniprojektide väljatöötamist ja siiret ning konkreetsete võrgustike loomist.

Viimase etapi eesmärk on suurendada ettevõtetesse töölesuunamist perioodi lõpuks 80 000ni aastas. Üldeelarve ajavahemikuks 2007–2013 on 1,7 miljardit eurot, millest vähemalt 60% on sihtotstarbeliselt määratud liikuvusega seotud tegevuseks. Selle programmi uues versioonis pannakse suuremat rõhku siseriiklikule juhtimisele, võimaldades keskenduda rohkem konkreetsete liikmesriikide strateegiatele.

## Õppida pole kunagi liiga hilja

Grundtvigi programm püüab aidata täiskasvanutel eri eluetappidel tööturul ja ühiskonnas toimuvate muutustega kohaneda, pakkudes võimalusi teadmiste ja pädevuse osas ajaga kaasas käia.

Programm on suunatud õppuritele, õpetajatele, koolitajatele ja teistele täiskasvanute koolitamisega tegelevate organisatsioonide töötajatele. Nimetatud organisatsioonide hulka kuuluvad õppurite ja õpetajate ühendused, juhatust pakkuvad asutused, nõustamis- ja teabeteenistused, süsteemide ja poliitika eest vastutavad organisatsioonid, valitsusvälised

organisatsioonid, ettevõtted, vabatahtlike rühmitused, uurimiskeskused ja kõrgharidusasutused.

Perioodiks 2007–2013 kinnitatud eelarve on 358 miljonit eurot ja põhiline eesmärk on toetada perioodi lõpuks aastas 7000 täiskasvanute koolitamisega tegeleva inimese liikuvust.

## Euroopa teemad

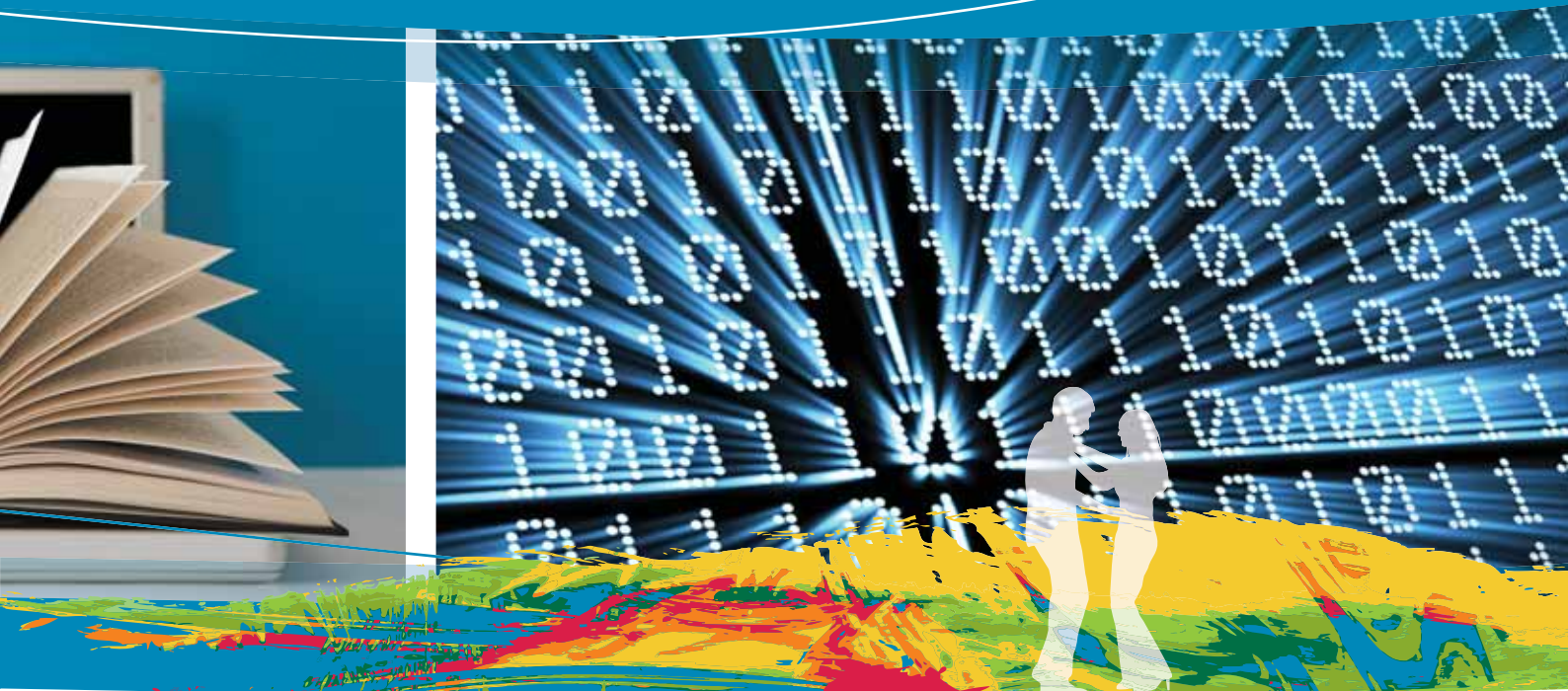
Programmi viimane tahk on Jean Monnet' programm, mis on alates 1990. aastast edendanud Euroopa integratsiooni õpetamist ja uurimist kogu maailma ülikoolides.

Täna hõlmab see 60 riiki viiel mandril ja on aidanud käima lükata ligi 3000 õppeprojekti, milles osaleb igal aastal umbes 250 000 üliõpilast. Uues programmis on Jean Monnet' õppetoolide, tippkeskuste, õppemoodulite ja uurimistegevuse jätkuvaks rahastamiseks eraldatud 170 miljonit eurot.

## Lisateave

Lisateavet elukestva õppe programmi kohta leiate järgmiselt aadressilt: [http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index_en.html)





## *Teretulnud on igat masti tegelased*



*Leonardo Da Vinci programm püüab pakkuda kogu kutseõppe spektrit hõlmavaid võimalusi ning on rahastanud paljusid erilaadseid projekte. Toome siinkohal mõned näited:*

- *Ajavahemikul 2005–2007 peavad 20 tööstustehnika praktikanti oma kolmandal või neljandal stažeerimisaastal Saksa firmas MAN Diesel SE veetma kolm nädalat Taani sõsarettevõtetes. Praktikandid peaksid paremini tuttavaks saama sõsarettevõtte*


*protsesside ja tootmisvoogudega, täiustama inglise keele ja kliendihalduse oskusi ning parandama kahe riigi ettevõtete töötajate omavahelisi suhteid.*

- *Kümme oskusteta noort töötajat Cottonera piirkonnast (Malta) osalesid 2005. ja 2006. aastal projektis, mille raames nad suunati tele- ja meediatööstuse alaste oskuste arendamiseks BBC koolitus- ja arenduskeskusesse Ühendkuningriigis. Käegakatsutava tulemusena said kolm praktikanti samal erialal kindla töökoha: kaks Maltal ja üks Ühendkuningriigis.*
- *Essonne'i Kaubandus- ja Tööstuskoda (Prantsusmaa) on mitmeid aastaid korraldanud projekte töötajate ameti- ja keeleoskuse parandamiseks Euroopa ettevõtetesse töölesuunamise kaudu. Kandidaadid teevad alustuseks läbi keeleõppe, millele järgneb kuni 24 nädala pikkune suunamine ettevõtetesse, osaleb 18 organisatsiooni neljast riigist.*



## Euroopa noored Euroopa tulevik Euroopa noorte südameasjaks

**Euroopa noortel on otsustav roll ELi tuleviku ja tema suhete kujundamisel naaberriikidega, nagu ka ülejäänud maailmaga. Programm „Euroopa noored” kutsub neid seda rolli juba täna täitma asuma!**

 Programmi „Euroopa noored” väljatöötamisel eesmärgiga inspireerida noori kaasa lööma ELi tulevaste arengusuundade kujundamisel valmistati peamurdmist selle rajamine tegevuspõhimõtetele, mis haridus-, koolitus-, kultuuri- ja noorsooküsimuste voliniku Ján Figel'i sõnul: „võimaldaksid noortel eurooplastel tõestada endid pluralistlike ühiskondade toetavate, vastutustundlike, aktiivsete ja tolerantsete kodanikena”.

Komisjoni ettepanekule sai Euroopa Parlamendis ja ministrite nõukogus osaks tugev toetus, millest annab tunnistust 885 miljoni euro suuruse üldeelarve kinnitamine seitsmeaastaseks programmiperioodiks. See aitab programmil „Euroopa noored” Euroopa tasandil noorsoovaldkonnas toimunud arengutele jõuliselt reageerida.

### Küpsev pühendumus

Pärast esimese ELi noortealgatuse „Euroopa noored” käimalükkamist 1988. aastal on sellealane tegevus arenenud koostöö tugevdamise ja noorte suurema kaasamise suunas neid mõjutavatesse asjadesse.

2001. aasta novembris avaldatud valge raamat „A new impetus for European youth” („Uus hoog Euroopa noortele”) oli uus lähtepunkt Euroopa raamistiku loomiseks noorsootöö-alaseks koostööks ja konstruktiivsemaks konsulteerimiseks noortega. Koos eelmistest programmidest saadud õppetundidega saadi neist konsultatsioonidest programmi „Euroopa noored” väljatöötamisjärgus väärtuslikku lähtematerjali.

### Täiuslikus kooskõlas

Ján Figel'i kirjelduse kohaselt on programmi „Euroopa noored” eesmärkide keskmes „kodanikuaktiivsuse, solidaarsuse ja vastastikuse mõistmise edendamine noorte seas” ning tõrjutuse ja diskrimineerimise vastase võitluse tugevdamine. Ühtlasi on need kooskõlas teiste praeguste programmide eesmärkidega, rõhutades hariduse, teadmiste, elukestva õppe, kodakondsuse ja kultuuri tähtsust.

Programmil on laiemas plaanis viis eesmärki:

- noorte kodanikuaktiivsuse edendamine üldises plaanis ja Euroopa tasandil;
- solidaarsuse ja tolerantsuse soodustamine;
- üksteisemõistmise soodustamine kultuurivahetuse ja kultuuridevahelise dialoogi kaudu nii Euroopas kui väljaspool;





- noorteaktsioonide tugisüsteemide ja noorteorganisatsioonide võimaluste arendamine ning
- Euroopa koostöö soodustamine noorsootöö valdkonnas.

## Tulevaste põlvede eest hoolitsejad

Nimetatud eesmärke toetavad programmi viis meedet on suunatud põhilisele vanuserühmale 15–28 aastat, kuid mõningatel juhtudel võib vanusepiiriks olla ka 13–30. Rõhk on oskuste arendamisel mitteformaalse õppimise teel ja noorte liikuvuse propageerimisel ning kõigi, eriti vähem privilegeeritud taustaga noorte kaasamisel.

Meetme „Euroopa noored” eesmärk on tuua noored eurooplased ELi otsuste kujundamise protsessile lähemale, toetades tegevusi, mis kasvatavad neis Euroopa kodanikuaktiivsust. Ühtlasi edendatakse vastastikust mõistmist, andes eri riikidest pärit noortele kultuuridevaheliste noortevahetuste kaudu võimaluse kokku saada ja üksteiselt õppida.

Samuti rahastatakse selle meetme raames noorsooalgatusi, soosides noorte loomingu- ja ettevõtlikkust. Noorte demokraatia projektid kutsuvad noori üles aktiivsemalt osalema demokraatiaprotsessis nii piirkondlikul, riiklikul kui ka Euroopa tasandil.

**Euroopa vabatahtlik teenistus** pakub võimalust teha kuni 12 kuud tasustamata ja täistööajaga vabatahtlikku tööd mõnes teises Euroopa või maailma riigis. See on vabatahtlikele tasuta ning osaleda võivad noored vanuses 18–30. Teenistus soodustab noorte seas **solidaarsust** ja on tõeline **õppeprojekt**. Peale kohaliku kogukonna hüvanguks töötamise omanda-

vad vabatahtlikud uusi oskusi, õpivad uusi keeli ja sukelduvad võõrasse kultuuri.

„Maailma noored” („Youth in the World”) tunnustab tänase elu üleilmset mõõdet. Selle raames edendatakse projekte, vahetusprogramme, võrgustikutegevust ning koostööd ELi ja teiste riikide noorte ja noorteorganisatsioonide vahel, soodustamaks dialoogi, vastastikust tolerantsust, kultuurierinevuste teadvustamist ning solidaarsust Euroopa Liidu piirides ja väljaspool, et murda eelarvamusi ja stereotüüpe ning ehitada üles vastastikusel mõistmisel ja lugupidamisel põhinevaid ühiskondi.

## Euroopa vabatahtlik teenistus – suurepärase idee

*Euroopa vabatahtlik teenistus tähistas 2006. aasta novembris oma kümnendat tegutsemisaastat ning on programmi „Euroopa noored” oluline osa. Kui Luxembourg sai 2007. aastal teist korda Euroopa kultuuripealinnaks, tahtis linn kaasata pidustustesse noori üle Euroopa – mitte ainult lõbu pärast, vaid ka oma väärtuslikku panust andma. Euroopa vabatahtliku teenistuse kaudu on linna kokku tulnud noori nii põhja kui lõuna poolt, alustades Leedust ja lõpetades Portugaliga, et täita mitmesuguseid kultuurikorraldusega seotud tööülesandeid. Vabatahtlikel on oma veebisait, mis kajastab nende tööd ning annab võimaluse mõtteid vahetada (<http://www.volontaires.lu/>).*





### **Fantastilise neliku kohtumine Riias**

*Läti pealinn Riia võõrustas põnevat ja uudset noortevahetust „Fantastic Four – Catching Communication!” („Fantastiline nelik – haarav kommunikatsioon!”), mis tõi kokku noori neljast Euroopa riigist – Lätist, Bulgaariast, Hispaaniast ja Kreekast –, et vahetada mõtteid selle üle, kuidas EL oma kodanikega suhtleb ja milline on vastastikune kommunikatsioon.*

*24 noorukit veetsid üheskoos kaheksa päeva ühe Riia aktiivsema noorteorganisatsiooni*

*külalistena. Kõik tegevused – ettekanded, noorte osaluse teemalised õpikojad, tänavaaüksioonid, kultuuriüritused, külaskäigud asutustesse ja vabaajaüritused – rõhutasid Euroopa identiteedi tähtsust.*

*Vahetusprogrammi väljundina saatsid osalejad kirja Euroopa Komisjonile, milles väljendasid oma seisukohti ELi kommunikatsioonistrateegia kohta ja pakkusid välja võimalusi selle täiustamiseks. Neid kutsuti osalema konverentsil „Europe in Vision”, mis toimus 2006. aasta detsembris Helsingis (Soome).*

**Noorte tugisüsteemid** toetavad Euroopa tasandil tegutsevaid noorteühendusi ja valitsusväliseid organisatsioone. Samuti annavad need noorsootöötajatele võimalusi teha koostööd, vahetada parimaid tavasid, saada koolitust ja luua võrgustikke.

**Euroopa koostöö toetamine noorsootöö valdkonnas** on suunatud noorte aktiivsele kaasamisele poliitikat kujundavatesse debattidesse ja konstruktiivsesse dialoogi poliitiliste otsuste tegijatega, toetades siseriiklikke ja riikidevahelisi noorteseminare. Ühtlasi toetatakse teadusuuringuid ja muid tegevusi, mille tulemuseks on noorsoovaldkonna põhjalikum tundmaõppimine. Peale selle soodustatakse koostööd noortega tegelevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige Euroopa Nõukogu ja ÜROga.

### **Detsentraliseeritud juhtimine**

Peamiselt detsentraliseeritud juhtimissüsteem võimaldab abisaajatele lähemale tulla. Programmi edendamisel ja elluviimisel ning Euroopa Komisjoni, projekti promootorite ja programmis osalevate noortega asjade ajamisel tegutseb iga osalev riik riikliku esinduse kaudu.


Täieliku teabe programmi „Euroopa noored” kohta võib leida järgmiselt aadressilt: <http://ec.europa.eu/youth>.



## Euroopa kultuuri juurte toitmine

**Kultuuri tähtsuse üle mõtiskles Rooma filosoof Seneca: „Nii nagu muld, ükskõik kui rammus see ka poleks, ei saa olla viljakas harimiseta, ei saa ka inimõistus ilma kultuurita kunagi head vilja kanda.” On selge, et kultuur mängib üksikisikute, aga ka ühiskonna kui terviku identiteedi määramisel otsustavat rolli. ELi uus programm „Kultuur” püüab luua pinnast kaasatusel põhineva Euroopa kultuuri kujunemiseks ning kujundada ligi 500 miljoni kodaniku rahvuslikku ja piirkondlikku identiteeti täiendavat Euroopa ühisidentiteeti.**



 Samas kui kultuuri üksikelemendid hõlmavad mitmesuguseid kunstialaseid ja intellektuaalseid tegevusi, on konkreetse riigi, piirkonna või inimrühma kultuuri näol tegemist traditsioonide, ajaloo ja institutsioonide omalaadse sulamiga. Euroopas on kultuure traditsiooniliselt määratletud rahvuse, piirkonna ja keele alusel. Kuid ELi meetmed kultuuriareenil peaksid nendele tuginedes panema aluse kaasatusel põhinevale Euroopasse kuulumise tundele, mis oleks täienduseks väljakujunenud kultuuridele.

2006. aasta lõpus sõlmis liit kokkuleppe uue ELi kultuuriprogrammi asjus, mis hõlmab aastaid 2007–2013. Uue programmi rahastamismahud, mis on eelmise programmiga „Kultuur 2000” (perioodil 2000–2006) võrreldes märkimisväärselt suuremad – 232 miljonit eurot *versus* 400 miljonit eurot –, annavad tunnistust ELi meetmete laienemisest kultuurivaldkonnas.

Põhiliselt on programm ellu kutsutud selleks, et suurendada üleeuroopalist piiriülest koostööd kultuuriloojate ja -organisatsioonide vahel kolme konk-

reetse eesmärgiga: edendada kultuurivaldkonnas tegutsevate inimeste riikidevahelist liikuvust, soodustada kunstiteoste ning kultuuri- ja kunstitoodete ringlust ja stimuleerida Euroopas kultuuridevahelist dialoogi.

„Olen kindel, et see uus programm annab riikidevahelisele kultuurikoostööle uut hoogu,” märgib volinik Figel'. „Loodan väga, et see soodustab vastastikust mõistmist, stimuleerib loovust ning aitab kaasa meie kõigi kultuuride vastastikusele rikastumisele.”

Komisjoni väitel kasutab uus programm paindlikumaid ja uuenduslikumaid poliitikameetmeid ning on laiemaa haardega, pakkudes suuremaid osalemisvõimalusi ELi naaberpiirkondade (näiteks Balkani riikide) organisatsioonidele.

### Ühine kultuuritegemine

Enam kui kolm neljandikku programmi üldeelarvest suunatakse vahetult tuhandetele iseseisvatele kul-



tuuriorganisatsioonidele (teatrid, muuseumid, erialaühingud, uurimiskeskused, ülikoolid ja institutid) üle Euroopa, et aidata neil teha koostööd ning korraldada kultuuri- ja kunstiprojekte.

Kavandatakse kolme tüüpi projekte. Esiteks koostööprojektid kestusega kolmest viie aastani, milles osaleb vähemalt kuus eri riikide kultuurivallas tegutsejat, kes võivad esindada samas või erinevates valdkondades tegutsevaid organisatsioone. Eli toetus piirdub poolega rahastamise üldmahust ja selle ülempiir on 500 000 eurot. Sellest peaks piisama projekti käimalükkamiseks või geograafilise

haarde laiendamiseks, et tegevus saaks jätkuda ka pärast rahastamisperioodi lõppu. Sedasorti projektile läheb umbes 32% üldeelarvest.

Järgmist tüüpi projektid on seotud lühemaajaliste koostöömeetmetega, mis kestavad kuni kaks aastat. Igas algatuses peab osalema vähemalt kolm kultuurivallas tegutsejat eri riikidest. Pakutavad toetused ulatuvad 50 000 eurost 200 000 euroni. Eriti on komisjon huvitatud selliste projektide toetamisest, mis soodustavad pikaajalist koostööd.

### ***Klassikaliste Euroopa lugude levitamine***

*Varasemat projekti jätkav „Magic-net” on kolmeaastane projekt (2005–2008), mida korraldavad 12 riigi teatrikompaniid. Projekti raames korraldatakse ühisetendusi, millega käiakse ringreisidel Euroopa linnades ja festivalidel. Etendused on suunatud noortele täiskasvanutele ning ammutavad ainet osalevate riikide klassikalistest müütidest, legendidest ja saagadest. Nii loodetakse ühtaegu levitada teadmisi erinevate kultuuritraditsioonide kohta ja toetada professionaalsete näitlejate arengut. Korraldajad kavatsevad võrgustiku tegevust pärast projekti lõppu jätkata. Täpsemat teavet leiate järgmiselt aadressilt: [www.magic-net.org](http://www.magic-net.org).*

### ***Minevikust õppimine***

*EMILE oli programmi „Kultuur 2000” projekt, mille raames toodi päevavalgele ja analüüsiti 19. sajandil ja 20. sajandi alguses Euroopast Ameerikasse emigreerunute poolt kodustele saadetud kirju.*

*Projekt kestis 2004ndast 2005. aastani ja selles osales viis riiki: Tšehhi Vabariik, Iirimaa, Itaalia, Poola ja Rootsi. Projektist, mille juurde kuulus ka rändnäitus, on järele jäänud virtuaalne arhiiv aadressil [www.emigrantletters.com](http://www.emigrantletters.com) asuva veebisaidi kujul.*

Viimasesse alamkategoriasse kuuluvad kõrgetasemelised aktsioonid kultuuri propageerimiseks ja kultuuriürituste korraldamiseks Euroopas. Näitena võib mainida Euroopa kultuuripealinna (vt raamitud teksti) või auhindade jagamist Euroopa noorte talentide tunnustamiseks.





## Tugevad kultuuriasutused

Umbes kümnendik programmi eelarvest läheb selleks, et toetada Euroopa tasandil tegutsevaid kultuuriasutusi – neid pole just palju, kuid nende võimuses on soodustada kultuurivahetust eri riikide kultuuriorganisatsioonide vahel, selgitada välja kunstiringkondade vajadusi, olla vahetalitajaks kultuurisektori ja ELi institutsioonide vahel ning tegutseda kultuurisaadikutena.

Toetuse saamise eeltingimuseks on tegutsemine vähemalt seitsmes Euroopa riigis, eelistatult aga terves Euroopa Liidus.

## Projektidest õppimine

Umbes 5% programmi eelarvest läheb projekti tulemuste levitamisele ja analüüsimisele kolmel erineval viisil.

Prioriteediks peaks olema teabe kogumine ja levitamine ELi toel läbiviidavate kultuuriprojektide kohta. See peaks tõstma üldsuse teadlikkust ning andma võimaluse kogemuste ja heade tavade vahetamiseks kultuurimeetmete alal. Teiseks tuleb toetada kultuuri kontaktpunkte igas osalevas riigis. Nende kaudu propageeritakse programmi ja selle pakutavaid võimalusi. Kolmandaks pakutakse toetust kultuurikoostöö analüüsimiseks, soodustades teabe levikut üleeuroopalise kultuurikoostöö ja poliitika arengu kohta.

Lisateavet programmi „Kultuur” kohta leiate järgmiselt aadressilt: [http://ec.europa.eu/culture/eac/culture2007/cult\\_en.html](http://ec.europa.eu/culture/eac/culture2007/cult_en.html).

## Kultuuripealinnade idee

*Viimasel kahel aastakümnel on iga-aastane ELi toel korraldatav Euroopa kultuuripealinnade aktsioon, mida osaliselt rahastatakse ELi programmi „Kultuur” raames, küpsenud üheks Euroopa tähtsamaks kultuurisündmuseks, millega kaasneva au, prestiiži ja tähelepanu pälvimiseks linnad agaralt konkureerivad. Tavaliselt löövad sellel puhul kampa kaks eri liikmesriikide linna ning korraldavad rikkalikult tegevusi ja üritusi.*

*Üritus sündis Kreeka kultuuriministri Melina Mercouri mõttetöö viljana. Esimene kultuurilinn (1985. aastal, selline oli ürituse algne nimetus) oli Ateena (Kreeka) – nähtavasti õigusega, arvestades selle linna sümboolset tähendust Euroopa tsivilisatsiooni jaoks.*

## Kultuuridebati piiride laiendamine


*„Eurozine” oli ELi rahastatud projekt, mida viidi läbi aastatel 2003 ja 2004. Eesmärk oli luua tihedamad sidemed Euroopa kultuuriajakirjade vahel ning anda neile võimalus uute meediavõtete abil laiema lugejaskonnani jõuda. Projekt toetus olemasolevale mitteametlikule võrgustikule ning jätkab nüüd tegevust. Täpsemat teavet leiate aadressilt [www.eurozine.com](http://www.eurozine.com).*



Kodakondsus

## Kodanike Euroopa ülesehitamine

Uue programmi „Kodanike Euroopa” eesmärk on anda kodanikule Euroopa Liidu arengus põhiline roll. Järgmisel seitsmel aastal jagatakse programmi raames strateegilisi suuniseid ja toetatakse rahaliselt inimeste toomist Euroopa projektile lähemale. Programmi peaksid edasi viima Euroopa ühiväärtuste ja ajaloo propageerimine, ELi omanikutunde soodustamine kodanike seas ning Euroopa mõõtmega ideede ja aktsioonide väljatöötamine.

 Arvukate meetmete põhjal võib Euroopa Liidu esimesed 50 aastat kordaläinuks tunnistada. Liit on aidanud hoida rahu varem sõdadest lõhestatud kontinendil ja aidanud suurendada kodanike majanduslikku heaolu. Euroopa integratsiooni järgmisel perioodil tehakse jõupingutusi kodanike ja Euroopa projekti sidemete tugevdamise suunas. Hoolimata kujunevast Euroopa identiteedist ilmneb uuringutest endiselt, et paljud inimesed ei tunne end veel eurooplaste ühtsesse perre kuuluvat. Just sellist teadvustatud ühisidentiteeti EL saavutada tahabki.

Tugevama ühtekuuluvustunde ja solidaarsuse soodustamine 27 liikmesriigi elanike seas on põhiline väljakutse, millega EL ei pea maadlema üksinda. Programmiga püütakse suurendada kodanikuühiskonna rolli Euroopa arengus. Eesmärk ei ole mitte muutusi jõuga tagant sundida, vaid panna inimesi mõtlema ja arutlema Euroopa kodakondsuse, demokraatia ja ühise ajaloo ümber koondunud teemade üle.

EL töötas uue programmi välja ja kiitis selle heaks pärast ulatuslikke konsultatsioone mitmesuguste sidusrühmadega ning pärast hindamist, mis kin-

nitab vajadust kodakondsusküsimuste üleliidulise käsitusviisi järele. See jätkab aastail 2004–2006 kestnud programmi tegevust Euroopa kodanikuaktiivsuse propageerimisel.

### Aktiivsed Euroopa kodanikud

Perioodil 2007–2013 keskendub programm „Kodanike Euroopa” neljale põhilisele tegevusvaldkonnale, et neisse muutusi tuua. Neist esimene keskendub juba eduka sõpruslinnade kontseptsiooni edasiarendamisele, aga ka uute kodanikuprojektide rahastamisele.

### Sõpruslinnad

Sõpruslinnade projektid on üks realsemaid ja püsivamaid mooduseid eri riikide elanike koondamiseks Euroopa deviisi alla. Sõpruslinnade projekt soodustab vastastikust mõistmist ning kultuurivahetust kõigis ühiskonnakihtides. Kodanike Euroopa programmis pööratakse rõhku sõpruslinnade teemale ja toetatakse vastavate võrgustike loomist. See aitab suurendada konstruktiivsust ning tugevdab tule-



vaste sõpruslinnaprojektide strateegilist juhtimist ja euroopalikku sisu.

Nimetatud esimese meetme raames toetab hariduse ja kultuuri peadirektoraat ka uue kodanikuprojektide partii väljatöötamist eesmärgiga suurendada kodanike osalemist ELi protsessides. Muuhulgas võib toetust taotleda kodanike kogude ja komiteede moodustamiseks. Selliste algatuste käimalükkamisega toimetulevate koordinaatorite koolitamine ja toetamine on komisjoni päevakorras tähtsal kohal.

### **Kodanike komiteed – rahva hääl**

*Komisjon on andnud toetust Euroopa kodanike komitee projektile, mille eesmärk on anda maapiirkondade inimestele võimalus väljendada seisukohti Euroopa tuleviku asjus. Projekti raames on kaheksas liikmesriigis ja Šveitsis moodustatud kaheksa piirkondlikku komiteed. Kohalikest inimestest koosnevad komiteed kutsusid põhilisi otsustajaid ja sidusrühmi üles jagama teavet, mille pinnalt saaks toimuda arutelu. 2007. aasta kevadel edastasid piirkondlikud komiteed oma järeldused Euroopa tasandi komiteele, mis võttis sõnumi kokku ja andis selle edasi ELi otsustajatele.*

### **Kodanikuühiskonna edendamine**

Teine neljast meetmest toetab kodanikuühiskonna organisatsioone, näiteks valitsusväliseid orga-

nisatsioone, ametiühinguid ja ajustruste Euroopa tasandi võrgustikutegevuses. Paljud nimetatud organisatsioonidest on pärinud küll eurooplaste usalduse, kuid tegutsevad reeglina piirkondlikul ja riigisisel tasandil, mitte ei tee Euroopa asjades koostööd. Kui ärgitada kodanikke end tihedamalt ELiga seostama, mõistavad nad paremini Euroopa tähtsust oma elus. Programmi eelarve annab sellistele kodanikuühiskonna organisatsioonidele võimaluse oma Euroopa tasandi kodanikeprojektide väljatöötamiseks.

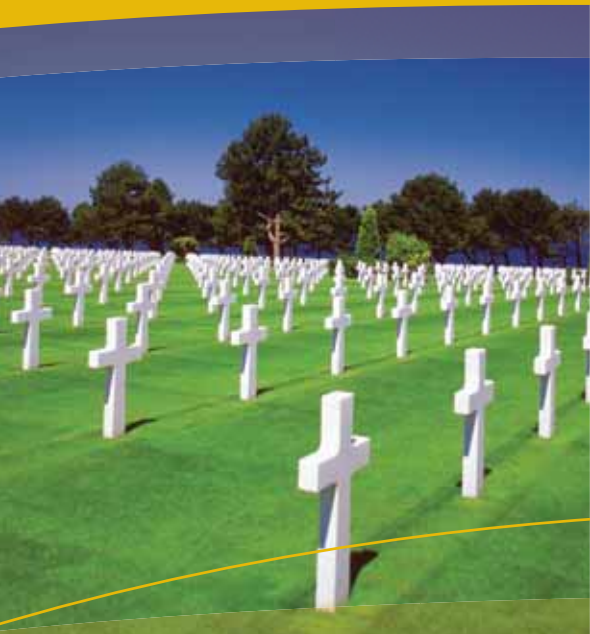
### **Televisioonis pilk tulevikku!**

*2004. aastal ELiga ühinenud kümne riigi kodanikuühiskonna organisatsioonid osalesid hiljuti teledebatis, mille keskseks teemaks oli ELi laienemise mõju kultuuri- ja keskkonnaküsimustele.*

*Malta televisioon andis eetrisse neljatunnise debati, mis osutus väärtuslikuks kogemuseks nii uute liikmesriikide kodanikuühiskonna organisatsioonidele kui ka kodanikele, aidates neil arutada asju, mida käsitleti traditsiooniliselt ainult riigisiseses kontekstis, kuid mida nüüd on põhjust käsitleda ühiselt Euroopa tasandil.*

*Seda projekti, mis võitis 2006. aasta septembris Euroopa kodanikuaktiivsuse kuldse tähe auhinna, koordineeris võrgustiku „Friends of the Earth” Malta allüksus.*





## Märgatavate muutuste toomine

Kolmas meetmevaldkond „Together for Europe” („Üheskoos Euroopa heaks”) on mõeldud Euroopa kodaniku kontseptsiooni tugevdamiseks avalikkuse teravdatud tähelepanu all olevate ürituste kaudu, mis loodetavasti ajendavad inimesi end Euroopa projektiga seostama, aidates neil aru saada, et riigipiirid ei takista ühiste väärtuste tunnistamist.

Et poliitikakujundajad saaksid ettekujutuse, kuidas inimesed nende töösse suhtuvad, ning anda lähtematerjali tulevasteks algatusteks, viiakse läbi uurimusi, vaatlusi ja küsitlusi, milles uuritakse kodakondsuse ja identiteedi küsimusi. Töö on edenemas ka tõhusate töövahendite väljatöötamisel teabe levitamiseks programmi „Kodanike Euroopa” kohta. Et programm kohapeal korda läheks, peab see silma paistma.

## Ajaloo õppetunnid

Möödunud sajandi suured sõjad on Euroopal kindlalt seljataha jäetud ning kaovad neis ellu jäänute surmaga paratamatult veelgi sügavamale aegade hämarusse. Neist traumadest on nüüdseks nii palju aega möödunud, et rahu ja demokraatiat on siin maailmanurgas lihtne endastmõistetavana võtta. Olevikku ja tulevikku silmas pidades võiks aga minevikust

õppust võtta – just selline on neljanda meetmevaldkonna „Active European Remembrance” („Euroopa mäletab”) idee.

Toetust antakse projektidele, mis säilitavad natsismi ja stalinismiga seotud ajaloolisi ja ühiskondlikke huviväärsusi, näiteks II maailmasõja koonduslaagreid. Sõja üleelanute kogemuste säilitamine – ja miljonite sõjas hukkasaanute mälestamine – peaks aitama praegustel põlvkondadel, eriti noortel mõista esivanemate toodud ohvrit. Et kaks 20. sajandi suurt sõda puudutasid ühel või teisel viisil enamikku rahvaid, on paljud eurooplased konfliktide vältimise ja püsiva rahu ülesehitamise vajalikkuse osas tõenäoliselt ühel meelel.

### *Euroopa identiteedi suunas*

*Selle programmi käimalükkamisega on EL asunud teele, et saavutada vahetum kontakt oma 495 miljoni kodanikuga. Programmi „Kodanike Euroopa” eesmärk on teadvustada paremini, mida tähendab olla eurooplane, ning luua pinnas Euroopa ühisidentiteedi kujunemiseks, mis oleks täienduseks inimeste senistele veendumustele.*

# Kuidas kandideerida?

Uues programmis on ELi rahastamise taotlemine lihtsam ja probleemivabam kui kunagi varem. Siiski sõltub taotlemise protsess sellest, kas tegu on erisiku või ettevõttega, ja programmist, mille raames toetust taotletakse.

Sellelt lehelt saate lühiülevaate, kuhu taotlemiseks minna ning kust leida täiendavat teavet toetuse saamise tingimuste ja taotlemise korra kohta.

**Elukestva õppe** programmi juhendi üksikkandidaatidele (üliõpilased, täiskasvanud õppijad, haridustöötajad, ülikoolilõpetajad, töötajad, praktikandid jt) võib leida järgmiselt aadressilt: [http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/structure/individual\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/structure/individual_en.html).

Programmi „**Elukestev õpe**” juhend kandideerimisest huvitatud organisatsioonidele (täiskasvanute koolitamisega tegelevad asutused, ühingud, ametkonnad, õpetajakoolitusega tegelevad asutused, teaduskeskused, koolid jne) on väljas järgmisel aadressil: [http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/structure/org\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/structure/org_en.html).

Täpsemat teavet programmis „**Kultuur**” osalemise kohta leiate järgmiselt aadressilt: [http://ec.europa.eu/culture/eac/how\\_particip2007/particip2007\\_en.html](http://ec.europa.eu/culture/eac/how_particip2007/particip2007_en.html).

**Kodanike** programmi raames rahastamist taotleda soovivad organisatsioonid peaksid tutvuma teabega, mis on väljas järgmisel aadressil: [http://ec.europa.eu/citizenship/guide\\_en.html](http://ec.europa.eu/citizenship/guide_en.html).

Programmi „**Aktiivsed noored**” juhendi võib leida järgmiselt aadressilt: [http://ec.europa.eu/youth/yia/index\\_en.html#guide](http://ec.europa.eu/youth/yia/index_en.html#guide).

Kõik, kes soovivad kandideerida stipendiumile programmi **Erasmus Mundus** raames, peaksid külastama järgmisi aadresse:

[http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/scholar/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/scholar/index_en.html) (teadlased);

[http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/student/apply\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/student/apply_en.html) (üliõpilased);

[http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/univ/apply\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/univ/apply_en.html) (kõrgharidusasutused).

Need, kes otsivad võimalusi **internatuuriks** („stažeerimiseks”) ELi institutsioonides, peaksid külastama järgmist aadressi: [http://ec.europa.eu/stages/information/application\\_en.htm](http://ec.europa.eu/stages/information/application_en.htm).

# Oma kutsumuse leidmine

Hariduse ja kultuuri peadirektor avaldab regulaarselt pakkumiskutseid (hankelepingud) ja konkursikutseid (stipendiumid). Neid võib leida järgmistelt aadressidelt:

[http://ec.europa.eu/dgs/education\\_culture/calls/tenders\\_en.html](http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/calls/tenders_en.html) (pakkumiskutsed);

[http://ec.europa.eu/dgs/education\\_culture/calls/grants\\_en.html](http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/calls/grants_en.html) (konkursikutseid).

Ajakirja trükkimineku ajal on avatud järgmised **konkursikutseid**:

Elukestva õppe programmi üldine konkursikutse 2007. aastaks:

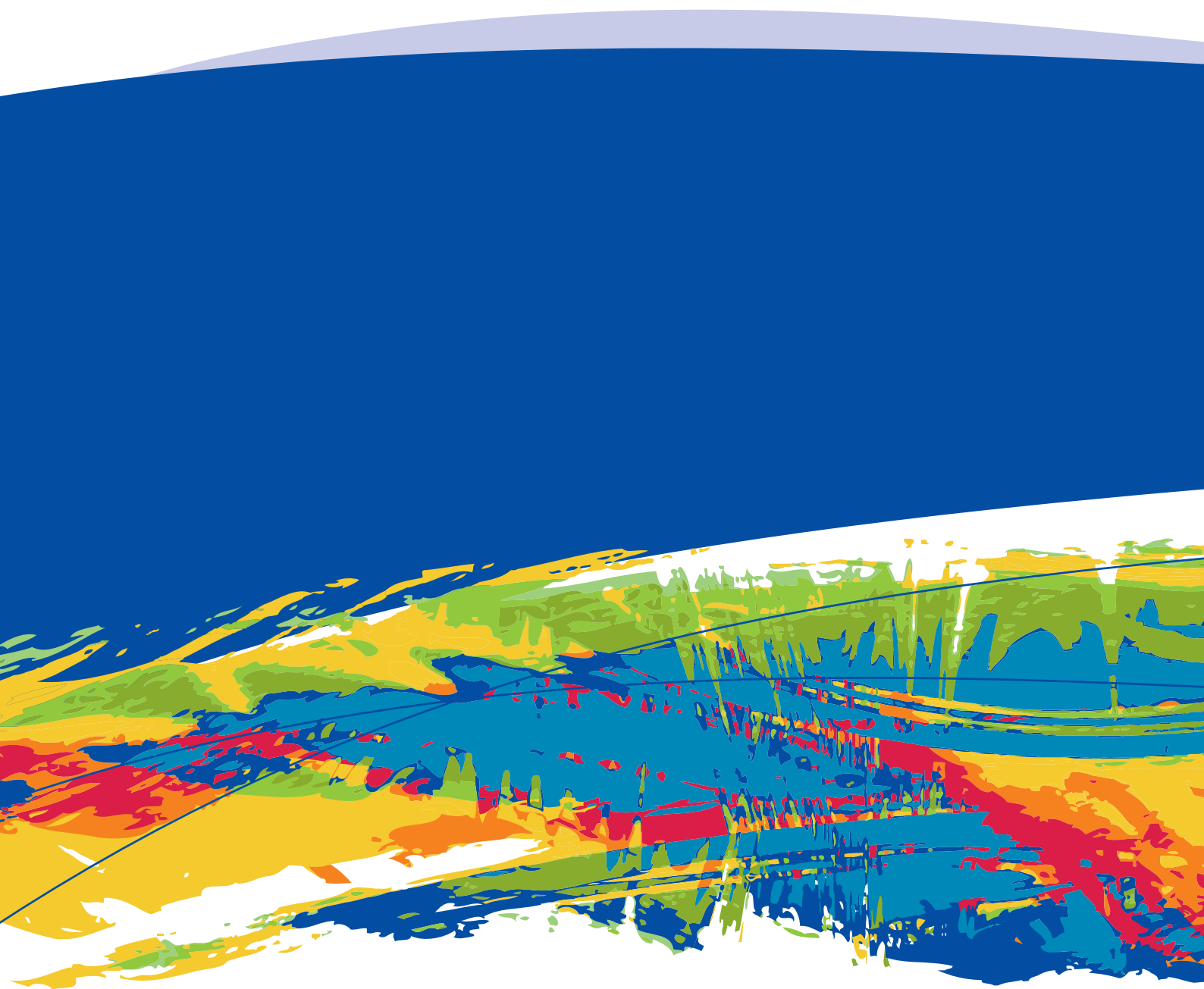
[http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/call\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/call_en.html).

Programmi „Aktiivsed noored” alaline konkursikutse (2007–2013):

[http://ec.europa.eu/youth/call/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/youth/call/index_en.html).

Erasmus Munduse konkursikutse akadeemiliseks aastaks 2008–2009:

<http://eacea.ec.europa.eu/static/en/mundus/call2007/index.htm>.



Väljaannete talitus  
*Publications.europa.eu*

ISBN 978-92-79-06256-8



9 789279 062568